

JH
N.Y.

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ

JHNY

Ajankohtaista julkisista hankinnoista

Kuntamarkkinat 2024

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Aiheemme

- Hankintalain uudistamisen tilanne, Eeva-Riitta Högnäs
- Usein kysyttyä tarjoajan vetäytymisestä tarjouskilpailusta ja tarjouksen täydennyttämisestä, Olli Jylhä
- Tuoretta oikeuskäytäntöä, Niina Ruuskanen

JHNY

Hankintalain uudistamisen tilanne

Johtava juristi Eeva-Riitta Högnäs

Hankintalakityöryhmän työ keskivaiheessa

- Työryhmän toimikausi 3-11/2024
- Hankintalakia muutetaan hallitusohjelmakirjauksiin perustuen
 - Ei kokonaisuudistus
- Hankintoihin kohdistuvina tavoitteina:
 - Lisätä kilpailua
 - Aikaansaada säästöjä
 - Muuttaa toimintatapoja avoimemmiksi ja markkinaystävällisemmäksi

Muutoksia sidosyksiköiden käyttöön kolmesta suunnasta

Hallitusohjelman kirjaukset sidosyksiköiden käytöstä:

”Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).”

Hankintalakityöryhmän työ

Prosentin velvoittavuus ja poikkeukset?

Toimialat, volyymit, alueellinen yhteistyö?

Markkinaoikeudelta useampi päätös sidosyksikkö-hankinnoista ja määräysvallan käsitteestä

KHO ottaa kantaa ehkä vielä tänä vuonna?

KKV:n sidosyksikköselvitys

13.6.2024

- ”Sidosyksiköiden liian laajaan käyttöön puututtava, mutta ehdotettu lakimuutos nostaisi julkisen sektorin kustannuksia.”
- ”KKV ei kannata yleistä 10 prosentin omistuosuusvaatimusta sidosyksiköiden eli in-house -yhtiöiden käytön suitsimiseksi. KKV:n selvityksen perusteella vaatimus todennäköisesti nostaisi kustannuksia julkisella sektorilla, koska se ei huomioi riittävästi eri toimialojen, alueiden sekä erilaisten hankintayksiköiden ja sidosyksiköiden eroja. KKV ehdottaa sääntelyyn liikevaihtoon perustuvaa poikkeusta, joka rajaisi sidosyksiköiden käyttöä, mutta ei nostaisi kustannuksia.”

Mitä seuraavaksi?

**Syyskuu
Marraskuu
Syksy 2025**

Parempia hankintoja pakolla?

Pakko tehdä markkina-kartoitus?

Pakko jakaa hankinta osiin?

Pakko uusia kilpailutus?

Pakko tehdä ilmoitus?

Hankintatietovarannon perustamisen selvittäminen

- Hallitusohjelman perusteella
- Hankintatietokannan selvittäminen
 - Yhdistää hankintatiedon, ostolaskutiedon, sopimustiedon, tarjoustiedon
 - Lausuntoaika päättyi 15.9.
- Sidosyksikköraportointi 2025 alusta
- Ostolaskudatan avaaminen pakolliseksi

JHNY

UKK: Tarjoajan vetäytyminen kisasta ja tarjouksen täsmentäminen

Erityisasiantuntija Olli Jylhä

Tarjouksen sitovuus

Ennakkotiedot esim.
markkinavuoropuhelu,
ei sido osapuolia

Tarjoaja voi
muuttaa/vetää
tarjouksensa pois

Tarjous on
sitova, ei voida
muuttaa
olennaisesti

Kilpailutus
alkaa

Tarjousaika

Tarjouskilpailu
umpeutuu

Tarjouksen sitovuus

- Tarjouksen määräajan jälkeen tarjous on tarjoaa lähtökohtaisesti sitova
- Sitovuus lakkaa kun:
 - Hankintayksikkö valitsee jonkun toisen voittajan
 - Hankintayksikkö keskeyttää hankinnan yms.
 - Tarjouksen voimassaoloaika umpeutuu

Tarjouksen sitovuus

- Jos tarjoaja vetäytyy sopimuksesta kyseessä on sopimuksetekorikkomus
- Tarjoaja on lähtökohtaisesti velvollinen korvaamaan hankintayksikölle aiheutuneet vahingot.
- Vahingonkorvaus voi koskea esimerkiksi voittaneen tarjoajan ja toiseksi tulleen välistä **hinnanerotusta**, jonka hankintayksikkö menettää tehdessään sopimuksen toiseksi tulleen tarjoajan kanssa.
- Tarjoaja voi kuitenkin välttyä vahingonkorvaukselta, jos se pystyy näyttämään, että asiassa on tapahtunut sellainen olennainen ja yllättävä olosuhdemuutos, jonka perusteella annettu tarjous ei enää sido sen antajaa.
- Jos hankinta-asiakirjoissa on ehto sakosta tai muusta vahingonkorvauksesta siinä tapauksessa, että hankintasopimusta ei synny tarjouspyynnön mukaisena, voi hankintayksikkö vaatia näitä sanktioita tarjoajalta.

Oikeuskäytäntöä tarjouksen vetäytymisestä

- Oikeuskäytännössä tarjoajan vetäytymistä hankinnasta on käsitelty esim. tapauksissa KKO:2008:57

Helsingin hovioikeus 2.6.2014 Dnro S 13/1324: yritys oli velvollinen maksamaan ensimmäiseksi ja toiseksi tulleen tarjoajan välisen hinnaneron, vaikka sopimussuhdetta ei ollut vielä syntynyt.

- Tapauksessa tarjoaja yritti vedota siihen, että sen työtilanne oli muuttunut oleellisesti ja yllättävästi tarjouksen antamisen jälkeen, minkä vuoksi se ilmoitti muutoksista tarjoukseensa.

Vetäytymisen hyväksyminen

- Hankintayksikkö voi hyväksyä tarjouksen poisvedon:
 - Ilmoitus tarjoajalta HY:lle kirjallisena
 - Maininta hankintapäätökseen että tarjous on vedetty pois ja HY on poisvedon hyväksynyt -> HY ei voi hakea enää korvauksia
 - Jos hankintapäätös jo tehty -> HY:n tulee kysyä uudelta voittajalta sitoutuuko ko. taho vielä tarjoukseensa (tarjouksen voimassaolo on loppunut, toisen tarjouksen hyväksyntään)

Yhteenveto: tarjouksen sitovuus

- Tarjous on sitova sen jälkeen, kun tarjoukset on avattu
- Tarjoaja ei voi tällöin enää vetää tarjoustaan pois pelkällä ilmoituksella
- HY:n on mahdollista hakea vahingonkorvauksia (esim. hinnaneroa)
- Syytä arvioida tarkasti, kannattaako asiasta lähteä käräjöimään
- HY voi hyväksyä tarjouksen poisvedon. Jos ei ole muuta ilmoitettu myös oikeus korvauksiin raukeaa

JHNY

Tarjouksen täsmentäminen

Tarjouksen täsmentäminen

- Lähtökohtana hankintamenettelyissä on osallistumishakemusten ja tarjousten lopullisuus
- Asiakirjoissa olevien epäolennaisten puutteiden, ristiriitojen ja virheiden korjaaminen on kuitenkin mahdollista
- Hankintayksiköllä ei ole velvollisuutta hylätä tarjouksia kokonaisuuden kannalta vähämerkityksellisten virheiden tai puutteiden takia.
- Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja
- Hankintalain 3 §:ssä säädettyjä periaatteet rajoittavat syrjimättömyys- ja suhteellisuusperiaatetta.

Milloin täsmennyksen voi ottaa huomioon

Ei voi ottaa huomioon/
Ei ole tarvinnut pyytää
lisäselvitystä

Voi ottaa huomioon

Pitää pyytää

Olennainen tieto:
Vertailussa käytettävä tieto

Rekisteristä julki käyvä
yleinen tieto: esim.
liikevaihto

Ristiriitainen tieto
tarjouspyynnössä
(esim. tarjoaja väittää
muuta, kuin mitä
rekisterissä on)

Liian alhainen hinta

MAO 462/2023,
441/2023
MAO:314/20
H167/2022

MAO:321/2023
MAO:255/18

MAO:H24/2022

JHNY

Tuoretta oikeuskäytäntöä

Erityisasiantuntija Niina Ruuskanen

JHNY

Korkeimman hallinto- oikeuden päätöksiä julkisista hankinnoista

KHO 2024:23 – Puitejärjestelyyn liittyminen (ennakkopäätös)

- Hankintayksikkö oli päättänyt hankkia ICT-laitteita, lisävarusteita ja palveluja liittymällä yhteishankintayksikön vuonna 2014 kilpailuttamaan puitejärjestelyyn
 - Hankintayksikköä ei ollut ilmoitettu puitejärjestelyyn liittyneeksi tai siitä kiinnostuneeksi, eikä sen volyymejä ollut huomioitu perustamisvaiheessa
 - Hankintayksikön vastuulle kuului puitejärjestelyyn liittymisestä päättäessään sen arvioiminen, voiko se puitejärjestelyn ehtojen ja puitejärjestelyn laajuudesta ilmoitetun perusteella liittyä puitejärjestelyyn vai onko sen kilpailutettava hankintansa
 - Puitejärjestelyn perustamisvaiheen kilpailuttamisen hankintalain mukaisuudesta oli vastannut yhteishankintayksikkö
- Liittyminen oli hankintasääntelyn vastaista

KHO 898/2024 – Kielletty pilkkominen (muu päätös)

- Hankintayksikkö oli hankkinut käännöspalveluita useilla erillisillä hankintapäätöksillä yhteensä n. 20 eri kieliparille kilpailuttamatta pienhankintoina yhteensä yli 320 000 eurolla
 - Yksittäisen sopimuksen arvo alitti kynnyсарvot
- Hankintayksikkö vetosi myös siihen, ettei se ollut saanut osaan kielistä tarjouksia aiemmassa puitejärjestelykilpailutuksessa ja joissain kielissä kilpailutetuilla toimittajilla oli ollut toimitusvaikeuksia
 - Hankintayksikön selvitys asiasta ei osoittanut suoraanhankintaperustetta
- Eri kielistä huolimatta hankinnat muodostivat yhden luontevan kokonaisuuden, jonka arvo ylitti EU-kynnyсарvon ja joka olisi tullut kilpailuttaa

JHNY

Markkinaoikeuden ratkaisuja hankinnoista

MAO 235/2024 – Hankinnan vaatimukset ja suhteellisuusperiaate

- HY pyytänyt tarjouksia CRP-vieritestauslaitteista ja testeistä
- Vähimmäisvaatimukset hankinnan kohteelle:
 - Virrehälytys jos näyte puuttuu tai sitä on liian vähän
 - Mittausyläraja 200 mg/l kun hematokriitti 30-60 prosenttia
 - Näytteen enimmäismäärä 10 µl
- HY perusteli vaatimuksia mm. potilasturvallisuudella
- Hankintayksiköllä lähtökohtaisesti oikeus määritellä hankinnan kohde tarpeitaan vastaavasti
- MAO katsoi, että mittausylärajaa ja enimmäismääriä koskevat vaatimukset olivat kuitenkin suhteettoman tiukkoja ja rajoittivat perusteettomasti kilpailua
- Päätöksestä valitettu

MAO 329/2024 – Jätelaista tuleva velvollisuus jakaa hankinta osiin

- Pakkaus- ja biojätteen keräys- ja kuljetuspalveluiden EU-hankinta
- Jätelain mukaan kunnan on jaettava jätteenkuljetuspalvelun hankinta osiin siten, että useampi yritys voi tulla valituksi. Jakamisvelvoitteesta voidaan poiketa vain hyvin perustellusta syystä.
- HY:n mukaan hankinta oli jaettu pienemmäksi kokonaisuudeksi, koska kilpailutus koski vain pakkaus- ja biojätettä, ja maantieteellinen alue oli pieni
- Valittaja oli eri mieltä mm. maantieteellisen alueen laajuudesta
- Mm. eriävien näkemysten vuoksi ei mahdollista arvioida, onko hankintayksiköllä ollut peruste poiketa jakamisvelvoitteesta. MAO katsoi hankintayksikön menetelleen virheellisesti.

MAO 352/2024 – Tarjoaminen sekä ryhmittymänä että itsenäisesti

- Toiminta- ja tilasuunnittelua tukevien asiantuntijapalveluiden EU-hankinta
- Hankintayksikkö oli valinnut puitejärjestelyyn sekä ryhmittymän tarjouksen että erään ryhmittymän jäsenen itsenäisen tarjouksen
- Lähtökohta on, että tarjoajien tulisi laatia tarjoukset itsenäisesti ja tarjoajien välinen tarjousyhteistyö voi olla kilpailulainsäädännössä kiellettyä yhteistyötä
- MAO toteaa, ettei se ole toimivaltainen tutkimaan hankinta-asian yhteydessä menettelyn kilpailulain mukaisuutta
- Koska tarjouspyynnössä oli sallittu ryhmittymänä tarjoaminen ja myös saman tarjoajan rinnakkaiset tarjoukset, ei menettely ollut hankintalain vastaista

MAO 457/2024 – Kunnan luottamushenkilön oikeus valittaa

- Varavaltuutettu, kaupunkikehityslautakunnan jäsen valitti yhteishankintayksikön dynaamisia hankintajärjestelmiä koskevasta tulkinnasta ja ohjeistuksesta
- Valittajan näkemyksen mukaan yhteishankintayksikkö tulkitsi DPS:n virheellisesti yhteishankinnaksi ja ohjeisti tästä syystä kuntia laiminlyömään hankintailmoituksen julkaisemisen sekä esti vapaata kilpailua EU-alueella ja kansallisesti
- Esim. alalla toimiva yritys voi olla julkisessa hankinnassa asianosainen, jolla on oikeus valittaa myös sellaisesta hankintamenettelystä, johon se ei ole osallistunut
- Valittaja ei ollut edes väittänyt, että se toimisi alalla. MAO katsoi, että valittaja ei ollut asianosainen ja jätti valituksen tutkimatta.

**Ilmianna taidokas
hankinta!**

**Palkitsemme
onnistuneen
hankintaprosessin.**

Ohjeet sivuilla hankinnat.fi

JH

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ

NY